

Statenvoorstel 09/20 A

Voorgestelde behandeling

Procedurevergadering : 3 februari 2020

PS-vergadering :

Onderwerp

Vaststelling Datavisie Provincie Noord-Brabant 2020-2025

Datum

7 januari 2020

Documentnummer

PS: 4654087

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Digitalisering en dataficering zijn de laatste jaren een almaar grotere rol gaan spelen in de maatschappij en ook de komende jaren zal deze trend zich voortzetten.

Digitalisering en dataficering zijn allebei belangrijke onderdelen van Digitale Transformatie. Digitalisering staat aan de basis van dataficering. Bij digitalisering gaat het om een breed scala aan technologieën die door een organisatie in haar voordeel worden gebruikt. Deze leiden vrijwel allemaal tot enorme hoeveelheden data die gebruikt kunnen worden door organisaties. Dataficering als begrip vervolgens, staat dan voor de gemeenschappelijke instrumenten, technologieën en processen die ingezet worden om de organisatie te transformeren naar een data gedreven organisatie.

Ook als provincie spelen we in op Digitale Transformatie. We zien dat verdere digitale transformatie noodzakelijk is om de beleidsambities voor de komende jaren te kunnen realiseren. Deze transformatie raakt alle beleidsterreinen en vrijwel alle activiteiten van onze provincie. Gedeputeerde Staten stellen Provinciale Staten daarom voor de Datavisie Provincie Noord-Brabant 2020-2025 "Waardengedreven digitaal transformeren" (verder: de Datavisie) vast te stellen. De Datavisie biedt een kader om op een goed doordachte wijze (en op basis van waarden die wij zelf belangrijk vinden) de kansen die door digitale transformatie worden geboden te benutten en de bijbehorende risico's te vermijden, dan wel te beperken. De datavisie is een vervanging, aanscherping en verdieping van zowel het huidige (gedateerde) ICT-beleid als de Informatievisie. Ze treedt niet in de plaats van, maar bouwt voort op en verdiept de [nota Digitalisering](#) die vorig jaar door uw Staten is vastgesteld (en die vooral

gericht is op kansen in de data economie). Ze verbindt op deze manier 'interne' en 'externe' ontwikkelingen.

Datum

7 januari 2020

Documentnummer

PS: 4654087

Voorstellen

1. De Datavisie Provincie Noord-Brabant 2020-2025 "Waardengedreven digitaal transformeren" vast te stellen als richtinggevend kader voor de wijze waarop we als provincie de komende jaren (periode 2020-2025) omgaan met de digitale transformatie en daarmee het huidige ICT-beleid (vervat in de ICT kadernota uit 2013 en het Informatiebeleid uit 2015) te vervangen.
2. De begrotingswijziging vast te stellen voor de begroting 2020 en in te stemmen met verwerking in de meerjarenraming 2021 t/m 2023 ten behoeve van de inrichting van het CIO-office voor € 4,83 miljoen en voor de doorontwikkeling van ICT-systemen € 4,67 miljoen ten laste van de voor 'Organisatie' geormerkte vrije begrotingsruimte.

Aanleiding

De laatste jaren zien we technologische veranderingen met steeds grotere impact elkaar steeds sneller opvolgen. Een belangrijke reden: digitalisering en dataficering. Deze digitale transformatie biedt grote kansen maar brengt ook belemmeringen en risico's met zich mee. Ook overheden maken meer en meer gebruik van data. Dit geldt ook voor de provincie Noord-Brabant. Wij hebben een rol binnen deze digitale transformatie, deels voorwaardenscheppend, deels om onze werkprocessen te verbeteren en deels om zelf tot nog betere beleidskeuzes te komen.

Met de komst van de nieuwe Chief Information Officer (CIO) medio 2018 startte een traject om te komen tot een nieuwe Datavisie voor onze provincie. Een visie waarin we een kader scheppen over en voor onze omgang met data en digitalisering, zowel gericht op het beleid als op de randvoorwaarden die dat voor onze organisatie met zich mee brengt om 'mee te kunnen met de tijd'. De urgentie van een dergelijke benadering werd bevestigd in het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer "[Informatieveiligheid Provincie Noord-Brabant](#)". De datavisie betreft een brede verkenning en is ontwikkeld met vele betrokkenen binnen en buiten onze organisatie. Uw Staten zijn via een [Statenmededeling](#) in februari van dit jaar geïnformeerd over de voortgang van de ontwikkeling van deze visie.

Bevoegdheid

De Datavisie is voor de periode 2020 - 2025 kaderstellend voor de wijze waarop we als provincie omgaan met digitale transformatie en dient derhalve vastgesteld te worden door Provinciale Staten. De uitvoering van de datavisie valt onder de bevoegdheid van GS en zal elke twee jaar verankerd worden in een uitvoeringsagenda.

Doel

Het bestuursakkoord 'Kiezen voor Kwaliteit' zet het vizier op 2030. Om er als provincie aan bij te dragen dat Brabant ook in 2030 nog een fijne provincie is om te wonen, te werken en te recreëren. Deze ambitie is bij de vaststelling van de begroting vertaald in zeven trendbreuken. Bij de uitwerking daarvan via de bestuursopdrachten zien we dat in ieder van de opgaven de slimme inzet van data niet alleen wenselijk, maar ook noodzakelijk is. Zonder een verregaande inzet van dataficering en digitalisering zijn de ambities simpelweg niet haalbaar. Ter illustratie schetst de datavisie drie (fictieve) toekomstbeelden waarin de betekenis van de digitale transformatie voor Brabant in 2030 naar voren komt. Illustraties die deels wettelijke taken raken en deels ambities uit het bestuursakkoord.

Deze illustraties laten zien dat we, met moderne ICT en data, beleid en onze democratische processen, effectiever en efficiënter kunnen ontwikkelen en uitvoeren. Tegelijkertijd kunnen we daarnaast ook nog de legitimiteit en het draagvlak van de door ons ontwikkelde oplossingen vergroten. En bovendien kunnen we transparantie gebruiken om nieuwe sturingsconcepten vorm en inhoud te geven. Met andere woorden: we zijn met behulp van digitalisering en daaruit voortkomende data in staat om een aantal kernprocessen (ontwikkeling, sturing, uitvoering en handhaving/toezicht van beleid) van de provincie te versterken door deze efficiënter en effectiever te maken.

Dat gaat echter niet vanzelf. En dat gaat ook niet vanzelf goed. Om er ons voordeel mee te doen, moeten we het wel slim aanpakken. Qua toepassing van technologie staan we pas aan het begin van deze transformatie. We leggen de lat hoog en laten waarden die wij belangrijk vinden leidend zijn in de keuzes die we maken. Deze keuzes komen terug in een vijftal uitgangspunten die samen de basis vormen voor onze eigen digitale transformatie. Daarnaast gaat de datavisie ook in op een aantal principes die richting geven aan ons concrete handelen. Sommige van deze principes hebben een duidelijk ethisch karakter. De data visie vormt daarmee een richtinggevend kader voor de komende vijf jaar: 2020 - 2025. Verder kijken dan vijf jaar is door de snelheid van de ontwikkelingen niet opportuun. Na vijf jaar evalueren wij de Datavisie en herijken deze voor de periode 2025 - 2030.

Om als provincie klaar te zijn voor de toekomst moeten we ook intern de nodige stappen zetten. Hierbij volgen we twee sporen. De eerste is het versterken van de governance en sturing op onze eigen digitalisering en dataficering en de tweede is het werken aan een innovatief klimaat binnen de organisatie. De verdere uitwerking, sturing en monitoring van deze twee interne sporen vindt plaats in het samenspel tussen GS, Directie en de CIO en wordt vertaald in een uitvoeringsagenda, die elke twee jaar vernieuwd wordt.

Datum

7 januari 2020

Documentnummer

PS: 4654087

De Datavisie vervangt, integreert en consolideert het huidige ICT-beleid ([ICT kadernota 2013](#)) en het Informatiebeleid (2015) van de provincie en scherpt dit beleid aan. Ze komt daarmee in de plaats van het beleid dat over verschillende nota's was verdeeld. Ze treedt niet in de plaats van de recente [nota Digitalisering](#) (2018) maar bouwt er juist op voort, vult deze aan en voorziet deze van een kader. In feite vormt de datavisie de verbinding tussen wat we intern binnen de organisatie moeten doen om mee te kunnen met de digitale transformatie en wat we extern willen bereiken. Die externe kant komt tot uitdrukking in de plannen van de verschillende inhoudelijke programma's van de provincie. Zo gaat de nota Digitalisering bijvoorbeeld vooral in op wat we binnen het economisch domein willen bereiken (data economie).

Datum

7 januari 2020

Documentnummer

PS: 4654087

Daadwerkelijk betekenis krijgt digitale transformatie pas in de context van maatschappelijke vraagstukken. Dat betekent dat een belangrijk deel van de realisatie van de datavisie gaat plaatsvinden in de verschillende programma's binnen de provincie. Daar moeten uitvoeringsplannen worden gemaakt over hoe men denkt zo goed mogelijk te kunnen inspelen op de nieuwe kansen die worden geboden. Vanuit het CIO office wordt hierbij deskundigheid en denkracht geleverd. Ook zal vanuit hier de regie op de verdere ontwikkeling van de digitale transformatie plaatsvinden en worden randvoorwaarden om risico's te beperken bewaakt.

Argumenten

1. *De Datavisie Provincie Noord-Brabant 2020-2025 "Waardengedreven digitaal transformeren" vast te stellen als richtinggevend kader voor de wijze waarop we als provincie de komende jaren (periode 2020-2025) omgaan met de digitale transformatie en daarmee het huidige ICT-beleid (vervat in de ICT kadernota uit 2013 en het Informatiebeleid uit 2015) te vervangen.*

- 1.1 *Digitale transformatie is belangrijk voor de provincie en biedt grote meerwaarde t.a.v. effectiviteit, efficiëntie, draagvlak en legitimiteit.* Digitale transformatie maakt nieuwe benaderingen en krachtige ambities voor de Provinciale opgaven mogelijk. Denk aan nieuwe vormen van sturing, verhoging van effectiviteit en efficiëntie en vergroting van draagvlak en legitimiteit. In de datavisie worden twee processen (ten aanzien van veiligheid in natuur en veehouderij) als voorbeeld genoemd om de komende jaren stappen op te zetten. Er zijn echter nog meer kernprocessen te benoemen die raken aan onze wettelijke taken en waarop we de komende jaren stevig ontwikkelen. Hierbij valt te denken aan het beheer en onderhoud van onze wegen en op het gebied van wonen en werken.

Daarnaast draagt het direct bij aan de verbetering van de ondersteunende processen binnen de provincie en draagt het bij aan versterking van de bestuurskracht in Brabant. Denk bij dit laatste vooral aan gemeenten en andere publieke organisaties, doordat we data en kennis die we als

provincie hebben gaan delen en data slimmer zullen uitvragen. Deze visie geeft ons immers ook het kader om de samenwerking met andere overheden (onder meer Rijk en Brabantse gemeenten) vorm te geven op het gebied van digitalisering en het gebruik, delen en beveiliging van data.

Datum

7 januari 2020

Documentnummer

PS: 4654087

Belangrijk daarbij is dat we blijven werken aan versterking van de kennisinfrastructuur op het gebied van dataficering. Hierbij gaat het om het zorgen voor een goede kennisinfrastructuur binnen Brabant en om het kijken naar digitalisering van de arbeidsmarkt (een leven lang leren als norm).

1.2 Goed doordachte uitgangspunten vormen een solide basis voor onze waarden-gedreven digitale transformatie.

Als provincie hebben we onszelf de ambities gesteld om optimaal in te zetten op de kansen die de inzet en het gebruik van data bieden om als provincie nu en in de toekomst publieke waarde te blijven leveren. Op onderdelen zijn we ambitieus en lopen we voorop, op andere onderdelen gaan we 'mee in de tijd'. Daartoe hanteren wij vijf uitgangspunten:

- *We stellen publieke waarde altijd centraal;*
We gebruiken data en zetten in op digitalisering altijd vanuit het uitgangspunt om nu en in de toekomst van publieke waarde te kunnen zijn en te kunnen leveren. De inzet van data versterkt ons functioneren en onze slagkracht. Op deze manier vergroten we het vertrouwen van burgers en bedrijven in ons handelen.
- *Overbruggen van de kloof tussen de wereld van beleid en van data;*
Digitalisering en het gebruik van data staat ten dienste van de beleidswereld. Dit vergt echter nog wel een stap voorwaarts in het nader tot elkaar komen van beleidswereld en die van data.
- *Data in de context van beleid: tellen & (samen) vertellen;*
Als we data inzetten denken we na vanuit welk perspectief op data in het kader van beleid we dit doen. Het kan gaan om tellen, vertellen of samen vertellen.
- *Differentiëren: per provinciale rol betekent dataficering wat anders;*
Als provincie spelen we meerdere rollen tegelijkertijd. Per rol hebben we andere soorten data nodig en verschillen de eisen die we aan deze data moeten stellen. Een kritische blik hierop is noodzakelijk.
- *Denken en handelen vanuit de provincie als middenbestuur.*
We zijn als middenbestuur bij uitstek goed voorgesorteerd om een leidende rol in de digitale transformatie te spelen. We kunnen organisaties helpen en ondersteunen met de eigen transformatie en zijn faciliterend ten aanzien van de digitale transformatie in Brabant.

1.3 We handelen op basis van leidende (ethische) principes.

Digitalisering en dataficering zijn ten dele zaken die ons overkomen, maar voor een groot deel bepalen we ook zelf de richting. We zitten zelf aan het stuur als we een duidelijk kader hanteren. Daartoe dienen voorgaande uitgangspunten, maar daarvoor is het ook van belang om een aantal leidende (ethische) principes te hanteren waarlangs wij als provincie omgaan en inspelen op de digitale transformatie. Wij hanteren de volgende principes:

Principe 1: Digitalisering en dataficering zijn middelen en geen doelen

Principe 2: We zijn kritisch op het gebruik van algoritmes

Principe 3: We erkennen dat 'harde', 'objectieve' gegevens niet bestaan

Principe 4: We houden rekening met de 'wraak van technologie'

Principe 5: We zorgen dat iedereen mee kan doen (inclusie)

Principe 6: Informatiebeveiliging voorop

Principe 7: Privacy beschermen van burgers en bedrijven

Principe 8: Archivering en ontsluiting van data op orde

2. Inzetten op de inrichting van het CIO-office, mede in het kader van de realisatie van de datavisie, en de doorontwikkeling naar slimme en innovatieve bedrijfsvoering met bijbehorende ICT-systemen en voorzieningen in de interne organisatie.

2.1 Een CIO-office is nodig om de datavisie te realiseren, de uitgangspunten te implementeren en de leidende principes te bewaken.

De uitvoering van de datavisie vindt plaats als samenspel van meerdere programma's. De regie hierop ligt bij de CIO. Ook worden vanuit het CIO-office verschillende werkzaamheden in het licht van de datavisie uitgevoerd. Dit vraagt om capaciteit en middelen voor de inrichting van een klein maar effectief CIO-office. In dit office zijn ook de functies van FG (naleving van de privacy wetgeving) en de CISO (informatiebeveiliging) opgenomen. Uiteraard is de inschatting van de benodigde capaciteit in mensen en middelen goed afgestemd met de andere programma's binnen de provinciale organisatie.

2.2 Een doorontwikkeling van de ICT-systemen en voorzieningen is noodzakelijk om zowel kansen te benutten als risico's te ondervangen.

De ontwikkelingen op het gebied van informatisering en automatisering gaan steeds sneller. De digitalisering van de maatschappij en technologische ontwikkelingen blijven vragen om een doorontwikkeling van onze ICT-systemen en (werk)processen om de nieuwe manier van samenwerken te ondersteunen en om flexibel in te spelen op de behoeften vanuit onze opgaven.

Datum

7 januari 2020

Documentnummer

PS: 4654087

Afhankelijk van de dynamiek in de samenleving en de organisatie ontstaan er nieuwe initiatieven en mogelijk ook nieuwe vragen. Het is dan ook niet opportuun om nu al voor de periode van 4 jaar te beslissen welke projecten en initiatieven worden gerealiseerd. Mede gezien de snelheid van technologische ontwikkelingen is het niet verstandig om nu al voor jaren te bepalen welke keuzes op ICT gebied gemaakt worden. Wettelijke verplichtingen zijn uiteraard wel voorzien, maar qua impact niet altijd voldoende bekend. Om deze doorontwikkeling van de ICT-systemen vorm te geven, in aansluiting op de doorontwikkeling naar slimme en innovatieve bedrijfsvoering, werken we met een portfolioproces. In dat proces wordt de afweging over initiatieven en trajecten gemaakt op basis van de beoordeling over de bijdrage van de projecten aan het verwezenlijken van de ambities van de organisatie. Met een gestructureerd afwegingsproces op basis van de bijdrage aan de ambities sturen we op het maken van optimale keuzes.

Datum

7 januari 2020

Documentnummer

PS: 4654087

Kanttekeningen

1. *De Datavisie Provincie Noord-Brabant 2020-2025 "Waardengedreven digitaal transformeren" vast te stellen als richtinggevend kader voor de wijze waarop we als provincie de komende jaren (periode 2020-2025) omgaan met de digitale transformatie en de rol van data om onze wettelijke taken uit te voeren en maatschappelijke doelen te realiseren.*

- 1.1 *Digitaal transformeren brengt naast kansen ten aanzien van beleid ook risico's met zich mee, onder meer op de gebieden van (informatie)veiligheid, privacy en ethiek.*

Met de datavisie onderkennen we de risico's van digitalisering en dataficering. Deze risico's vragen immers van ons als overheid een proactieve rol in het zorgdragen voor het zoveel mogelijk beperken van de risico's. Zowel in kaderstellende zin vooraf, als in oplossingen achteraf. Door het expliciet opnemen van de uitgangspunten én de leidende principes in de datavisie worden deze risico's onderkend en getracht deze te minimaliseren. Hierbij speelt ook de toekomstbestendigheid van onze ICT-systemen en voorzieningen een cruciale rol.

Verder nemen we risicomanagement mee in ieder project waarmee we beleid op een data gedreven wijze gaan ondersteunen en uitvoeren.

Financiën

Voor de inrichting van het CIO-office en de doorontwikkeling van de ICT-systemen wordt een beroep gedaan op een deel van de geormerkte vrije begrotingsruimte (algemene middelen) voor de organisatie. In de begroting 2020 is hier reeds rekening mee gehouden.

Deze middelen (in totaal €9,5 miljoen) worden ingezet voor het verhogen van het organisatiekostenbudget (OKB) met 5,6 fte per jaar voor de periode van 2020 t/m 2023 voor de inrichting van het CIO-office. Daarnaast is voor het realiseren van de datavisie voor de periode 2020 t/m 2023 € 2,33 miljoen benodigd. Deze middelen zijn nodig voor beleidsprogramma-overstijgende zaken, zoals het kunnen doen van gerichte pilots met nieuwe technologie (bv AI) gekoppeld aan concrete vragen of processen van de provincie. Een deel van het budget wordt ook ingezet voor het inrichten en werkend krijgen van een Provinciaal Data Lab waar beleidsvragen op een systematische wijze kunnen worden vertaald naar datavragen en waarin geleerd kan worden wat een (succesvolle) datagedreven aanpak in de praktijk is en vraagt. Voor de benodigde ontwikkeling en vernieuwing ICT-systemen is in dezelfde periode € 4,67 miljoen nodig.

Datum

7 januari 2020

Documentnummer

PS: 4654087

	€
Ophoging OKB CIO office	€ 2,5 miljoen
Realiseren CIO office	€ 2,33 miljoen
Doorontwikkeling ICT-systemen	€4,67 miljoen
Totaal	€ 9,5 miljoen

Europese en internationale zaken

Geen.

Planning

De Datavisie kent een looptijd van vijf jaar en zal voor het eerst in 2025 worden herijkt en opnieuw aan uw Staten worden voorgelegd. De uitvoeringsagenda wordt telkens opgesteld voor een termijn van twee jaar, onder de bevoegdheid van GS. Wij zullen u hierover informeren via een Statenmededeling.

Rapportage over voortgang realisatie

Wij informeren uw Staten om de twee jaar over de voortgang van de realisatie van de Datavisie, alsmede over de tweejaarlijkse uitvoeringsagenda, door middel van een Statenmededeling. Deze rapportage richt zich onder meer op de voortgang die is geboekt ten aanzien van de meerwaarde van digitale transformatie voor de provincie, de ontwikkeling van de uitgangspunten van de visie en op welke manier de leidende principes richting geven aan ons handelen. Het is daarmee zowel een terugblik op de voortgang als een vooruitblik op de uitvoeringsagenda voor de twee opvolgende jaren.

Bijlagen

1. Datavisie Provincie Noord-Brabant 2020-2025 "Waardengedreven digitaal transformeren"

Datum

7 januari 2020

Documentnummer

PS: 4654087

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer M. van Bijnen, (06) 18 30 32 00
mvanbijnen@brabant.nl.

Opdrachtnemer: de heer M. Thaens, (06) 18 30 30 05, mthaens@brabant.nl